

REKREACIJSKE NAVADE PREBIVALCEV LOGATCA

ANALIZA

Logatec leži na stičišču alpskega in dinarskega sveta, na križišču od Ljubljane proti Postojni, Cerknici, idrijsko-cerkljanskemu hribovju ter proti Primorski, povezan je z Vipavsko in Poljansko dolino. Le dobrih petnajst minut vožnje je po avtocesti do Ljubljane in manj kot uro do Slovenskega Primorja. Aktivnost, atraktivnost, doživljajske počitnice, pristen stik z naravo, ljudmi in kulturo, še posebej pa skrb za pridobivanje in vzdrževanje telesne in duševne forme so vsebine, po katerih bo spraševal sodobni turist. Logatec z okolico je zaradi svojih naravnih danosti, kot so visokokraška gozdnata pokrajina, vode in podzemni svet, vabljivih klimatskih razmer, relativno dobra ekološka ohranjenosti, bogate kulturnozgodovinske dediščine, obstoječe infrastruktura in izjemne izhodišče lege, kot ustvarjen za sodobne oblike turizma in rekreacije.

Posebne pomena za razvoj rekreacije in turizma v občini je njena pozicija na vstopu v bodoči Notranjsko-Snežniški regijski park. Občina se z vključevanjem v procese oblikovanja in zaokroževanja zavarovanih območij, kakršen naj bi bil park, predstavlja kot odgovorna lokalna skupnost. V svojo vizijo in razvojne načrte vključuje osnovne cilje varstva narave in ohranjanja kulturne dediščine. Filozofija celostnega pogleda, sožitja človeka z naravo in sonaravnega razvoja je vgrajena v dejavnosti, ki jih že lahko ponudimo še tako zahtevnemu obiskovalcu. Mednje sodijo predvsem kolesarjenje, pohodništvo, ježa konj, tek na smučeh in drugi zimski športi, obiskovanje in spoznavanje kraškega sveta, lov in fotolov, ribolov in vodni športi, jadrarno padalstvo ali orientacijski teki. Ponudba je vsekakor pestra in jo ponujajo najrazličnejša občinska in zasebna društva. V Logatcu deluje smučarski klub, skakalni klub, smučarsko-tekaški klub, taborniki in skavti, jadralni klub, jamarsko društvo (ki je izredno dejavno na območju logaške občine z okolico), klub logaških študentov (ki organizira številne športne in zabavne prireditve), kolesarki klub, planinsko društvo, košarkarski in odbojgarski klub, namiznoteniški klub ter številne druge dejavnosti v okviru osnovne šole, ki skrbijo predvsem za rekreacijo osnovnošolske mladine.

Kljub pestrim rekreacijskih možnostim v domačem kraju in številnim dejavnostim občani vse pogosteje preživljajo svoj prosti čas v bolj ali manj oddaljenih krajih in vse redkeje v Logatcu. Kaj je vzrok temu, nisem raziskala, a lahko sklepam, da se domačega kraja slej ko prej naveličaš in si želiš novih doživetij v novih, še nepoznanih krajih.

Pri raziskavi sem si pomagala z metodo anketiranja. In sicer sem anketirala 15 ljudi med 18 in 67 letom. Anketni vprašalnik je bil sestavljen iz zaprtih in odprtih vprašanj. Pri analizi podatkov sem upoštevala starost anketirancev in njihov ekonomski položaj. Dobljene rezultate sem povezala z že obstoječimi viri in z lastnim poznavanjem rekreacijskih navad soobčanov ter jih ponazorila s tabelami in z grafi (v prilogi).

Najprej sem preverila, koliko delovnih dni preživljajo prebivalci Logatca svoj prosti čas izven doma (glej graf 1 v prilogi) ter kaj počnejo takrat, in ugotovila, da jim velik del prostega časa

vzame vožnja z dela, saj jim pot iz Ljubljane (kjer je večina zaposlenih) v prometnih konicah vzame skoraj polno uro. Dijakom in študentom, ki uporabljajo javni potniški prevoz (večina lokalni avtobus) pa do ure in pol. Slednji preživljajo svoj prosti čas izven doma v povprečju le dvakrat med tednom, saj jih po večini pesti veliko pomanjkanje prostega časa zaradi šolskih obveznosti. Takrat se najpogosteje ukvarjajo s športom. Tek kolesarjenje in rolanje so najpogostejše oblike športnega udejstvovanja. Gre za cenovno ugodnejše dejavnosti, ki jih lahko izvajaš sam ali v družbi prijateljev in za to ne potrebuješ trenerja oz. športnega društva in s tem še dodatnih sredstev za plačevanje tega, kar dijakom in študentom brez večjih lastnih dohodkov ugaja. Za zgoraj omenjene dejavnosti je v Logatcu tudi veliko primernih lokacij, med njimi je vsesplošno uporabna Sekirica z okolico. Študentje se v okviru športne vzgoje na fakultetah v Ljubljani ukvarjajo še z odbojko in plesom ter v zimskem času (vedno bolj) aktualno aerobiko, katere precejšnjo ponudbo dobijo v zadnjih letih tudi v domačem kraju. Med mladimi je pogosta oblika preživljanja prostega časa tudi zabava, obisk prijateljev in kulturnih prireditvev.

Prebivalci med 25. in 40. letom preživljajo prosti čas kar štirikrat na teden ob delavnikih zunaj doma. Tisti malo mlajši, ki še nimajo lastne družine, imajo verjetno precej prostega časa, ki ga preživljajo ob različnih aktivnostih. Med športi prevladujeta rolanje in smučanje (v zimskem času), pojavlja se tudi joga, ki pa predstavlja precejšen finančni zalogaj. Za smučanje v domačem kraju nimajo pogojev, saj je smučišče na Sekirici primerno zgolj za otroke in smučarje začetnike. Joge ter številne druge dejavnosti pa so organizirane v večnamenski športni dvorani. Tisti, ki že imajo svojo družino, so prisiljeni k nekaterim dejavnostim zaradi otrok. Zanimivost te starostne kategorije je pestrost v preživljanju prostega časa, saj je razlika v načinu življenja med 25. in 40. letom precejšnja. Tako so se med odgovori pojavljali različni tečaji in šole, npr. tečaj retorike in pasja šola pa tudi delo na domačem vrtu. Presenetila me je odsotnost od kulturnega udejstvovanja, kljub temu da je v Logatcu organiziran gledališki abonma in različne kulturne prireditve. Vsi moji anketiranci so bili iz višjega srednjega razreda in le z dopoldanskim delovnim časom, tako da težko govorim o vplivu ekonomskega položaja delovnega mesta na preživljanje prostega časa.

Prebivalci med 41. in 60. letom preživljajo svoj prosti čas ob delavnikih v povprečju le enkrat zunaj doma. Najpogosteje gredo na krajše in daljše sprehode ter na obisk k prijateljem in sorodnikom ter na kulturne prireditve. Slednje so v tej starostni kategoriji zastopane v 80 %. Zanimanje za tovrstno udejstvovanje vidim v tem, da se po 40. letu način življenja počasi umirja in postajajo zanimivejše kulturne prireditve. Moški predstavniki so navedli tudi jamarstvo kot obliko športa, kar dokazuje, da je logaški jamarski klub precej dejaven. Ugotovila sem še, da ta starostna kategorija za preživljanje prostega časa nameni veliko manj denarja, saj ga večinoma preživlja ob 'brezplačnih' dejavnostih, če izvzamemo kulturno udejstvovanje. Glede vpliva ekonomskega statusa na preživljanje prostega časa velja enako kot pri prejšnji starostni kategoriji. Kljub temu da imajo ljudje med 41. in 60. letom po večini že odrasle otroke, ki jim ni potrebno posvečati veliko pozornosti, preživijo presenetljivo malo časa zunaj doma in ob različnih dejavnostih. Vzrok za to je verjetno tudi skrb za domače vrtove in stanovanje nasploh.

Ljudje starejši od 60 let so večinoma upokojenci brez službenih dolžnosti in tako z veliko prostega časa, kar dokazuje tudi rezultat moje ankete, da v treh delovnih dneh preživljajo prosti čas zunaj doma. V tem času obiskujejo prijatelje ter se športno udeležujejo. Najpogosteje planinarijo, na drugem mestu pa sta kolesarjenje in sprehajanje.

Pravkar odprti športni center v novi industrijski coni v Zapolju (na začetku Napoleonovega drevoreda, ob vstopu v Logatec) bo vsem starostnim kategorijam nudil še dodatne možnosti za rekreacijo in popestritev prostega časa in sicer jim bodo na voljo bazen, fitness studio ter zunanje teniško igrišče.

Nato sem preverjala, kolikokrat so preteklo leto anketiranci ob koncu tedna odšli izven kraja bivanja (glej graf 2 v prilogi). Ugotovila sem, da Logatčani svoj prosti čas bolj kot med tednom izkoristijo ob vikendih, ko je časa za sprostitev malo več.

Prebivalci Logatca stari do 25 let so v lanskem letu preživel v povprečju 20 do 25 koncev tedna zunaj doma (ne gre nujno za cel vikend). V tem času so obiskali sorodnike in prijatelje, šli na izlet z avtom, se kopali in sončili ter pozimi smučali, se športno udeleževali, šli na izlet zaradi hoje in se udeleževali zabav v gostilnah in na prostem. Analiza je pokazala veliko raznolikost, kar je posledica tega, da je ob vikendih več časa, ki ga najraje namenimo najljubšim dejavnostim, četudi te zahtevajo več časa. Tako se je vsak ukvarjal s svojo najljubšo dejavnostjo, ki je sicer v domačem kraju ne more izvajati (npr. smučanje, kopanje). Mnogi vikende izkoristijo za obisk oddaljenih sorodnikov in prijateljev, ki ne živijo v Logatcu. Vsekakor je med mladimi stalnica zabava, ki je hkrati tudi druženje s prijatelji in nepogrešljiv del konca tedna, ki mlade razbremeni in vsaj za trenutek odreši skrbi.

Dejavnosti, ki jih ljudje počnejo ob vikendih, se pri vseh starostnih skupinah ponavljajo enake, zato jih ne bom vsakič znova naštevala. Prebivalci med 25. in 40. letom so lani preživel v povprečju 20 vikendov zunaj kraja bivanja. Vzroka za razliko s prejšnjo starostno kategorijo ne najdem. Morda je to netočnost mojih podatkov, ker je vzorec 15 anketirancev precej majhen in lahko tudi zavajajoč. Jaz bi posplošila, da sta obe starostni skupini vitalni in željni spoznavanj novih krajev in aktivnosti, zato med njima razlike ne bi smele biti velike. V kategoriji med 25. in 40. letom je večji delež sprehodov ob koncu tedna, več je tudi obiskov lastnih vikendov, kar je posledica ekonomskega statusa. Mladina do 25. leta je po večini še šolajoča in brez lastnih dohodkov ter brez mnogih privilegijev, med katere sodi tudi lastni vikend.

Pri starostni kategoriji 41 do 60 let se prav tako ponovijo dejavnosti, poveča pa se število vikendov preživetih zunaj kraja bivanja in sicer na 30. Ti ljudje nimajo lastnih vikendov, kar kaže na to, da je imeti vikend, v bolj ali manj oddaljenem kraju trend mlajših generacij in pomeni tudi višji ekonomski razred. Otroci teh ljudi so odrasli in jih ne spremljajo več na izletih, starši tako preživljajo svoj prosti čas sami in bolj po svoji izbiri, saj se ne potrebujejo ozirati na želje otrok. Popularno tako postane planinarjenje, ki je mladini običajno tečno in nezanimivo.

Prebivalci nad 60. letom starosti se skoraj vsak vikend odpravijo na izlet izven kraja bivanja (v povprečju 40 vikendov). Ker imajo veliko prostega časa že med tednom, mora biti ta med vikendom izkoriščen zanimivo in vsakič na nov način. V ta namen obdelujejo vinograde v sosednjih regijah (Dolenjska, Kras), njive in polja, nabirajo gobe, odkrivajo skrite kotičke (večinoma) Slovenije. Veliko se ukvarjajo z lastno pridelavo sadja in zelenjave, ki zahteva veliko pozornosti in časa. Na ta način se zamotijo in imajo zagotovljeno 'zaposlitev' s skladiščenjem in vlaganjem ter predelovanjem pridelkov tudi v pozni jeseni.

Resnično ni pravila ali neke specifične dejavnosti, ki bi jo Logatčani počeli ob koncih tedna. Sodobno organizirana družba ponuja številne možnosti, ki cenovno sicer niso ugodne, a z malo iznajdljivosti je mogoče ustvariti prijeten vikend z zanimivimi dejavnostmi, ki so ustrezne tudi cenovno.

Z anketo sem preverjala tudi, kje so bili anketiranci lani (2004) in predlani (2003) na izletu. Anketiranci so naštevali najrazličnejše kraje iz celotne Slovenije ter nekaj krajev iz sosednje Hrvaške. V tabeli 1 sem navedla deset slovenskih krajev, ki so bili najpogosteje obiskani v letu 2003 in v tabeli 2 deset najpogosteje obiskanih krajev v letu 2004.

Tabela 1
2003

Tabela 2
2004

	KRAJ
1.	Portorož
2.	Izola
3.	Bled
4.	Cerkno
5.	Bohinj
6.	Rogaška slatina
7.	Postojna
8.	Cerknica
9.	Piran
10.	Kranjska gora

Med leti 2003 in 2004 ni večjih razlik. Večinoma gre za iste kraje, spremenjen je le vrstni red na lestvici. Na prvih mestih prevladujejo kraji slovenskega primorja oziroma slovenske obale, kar kaže na to, da Logatčani od vikendih obiskujejo slovensko obalo (verjetno zaradi kopanja in sončenja), do katere je po avtocesti slabo uro vožnje, kar je eden odločilnih dejavnikov za tako množično obiskovanje. Po trikrat in več so obiskali le Portorož, Izolo in Cerkno ter Cerknico in Postojno.

Od tujih krajev so v letu 2003 po enkrat obiskali Flachau, Amsterdam, Maredo (Istra) in Plitvička jezera. V letu 2004 pa London, Milano, Padavo in Nassfield.

V tujino so odhajali večinoma mladi (do 25 let) ter v okviru šol in fakultet.

Na vprašanje kje so lani (2004) in predlani (2003) preživel dopust so prebivalci odgovarjali zelo različno. Med kraji, ki so jih navajali ni bilo nobene stalnice. Še najpogosteje se je med državami pojavljala sosednja Hrvaška. Vendar je bilo veliko tudi drugih držav, kar kaže na to, da Logatčani in Slovenci na sploh vse manj dopustujemo na Hrvaškem. Razlogi za to so v previsokih cenah za razmeroma skromno ponudbo, ki jo Hrvatje nudijo. Prav gotovo pa je razlog tudi v trendu, ki narekuje potovanje po čim bolj oddaljenih in še nepoznanih državah.

V tabelah 3 in 4 so navedene najpogosteje obiskane države v letih 2003 in 2004.

Tabela 3
2003

	DRŽAVA
1.	Hrvaška
2.	Slovenija
3.	Italija

Tabela 4
2004

Slovenija ostaja med prvimi tremi najbolj obiskanimi državami med Logatčani na račun starostne kategorije nad 60 let. Ostarelega prebivalstva tudi v Logatcu ni malo in največkrat ostaja na dopustu znotraj slovenskih meja. Mladi in aktivno prebivalstvo pa iščejo izzive in potujejo po Evropi. Zanimivo je, da ni nihče odpotoval v bolj eksotične kraje na katero izmed neevropskih celin. Razlog gre iskati v številnih zanimivostih vrednih ogleda že znotraj Evrope same.

Pri vprašanju v kakšnem objektu so preživel dopust sem upoštevala tudi socialni status oz. ekonomski položaj anketirancev. Ugotovila sem, da ni imel vpliva na odločitev, v kakšnem objektu preživeti dopust. Odločitev je bolj odvisna od starosti in načina življenja

posameznikov. Starejši običajno niso preživljali dopusta v šotoru, medtem ko mladi niso preživljali dopusta v hotelu. To je edino pravilo, ki ga je analiza pokazala. Rezultate za vse starostne kategorije skupaj sem ponazorila z grafom (glej graf 3 in 4 v prilogi).

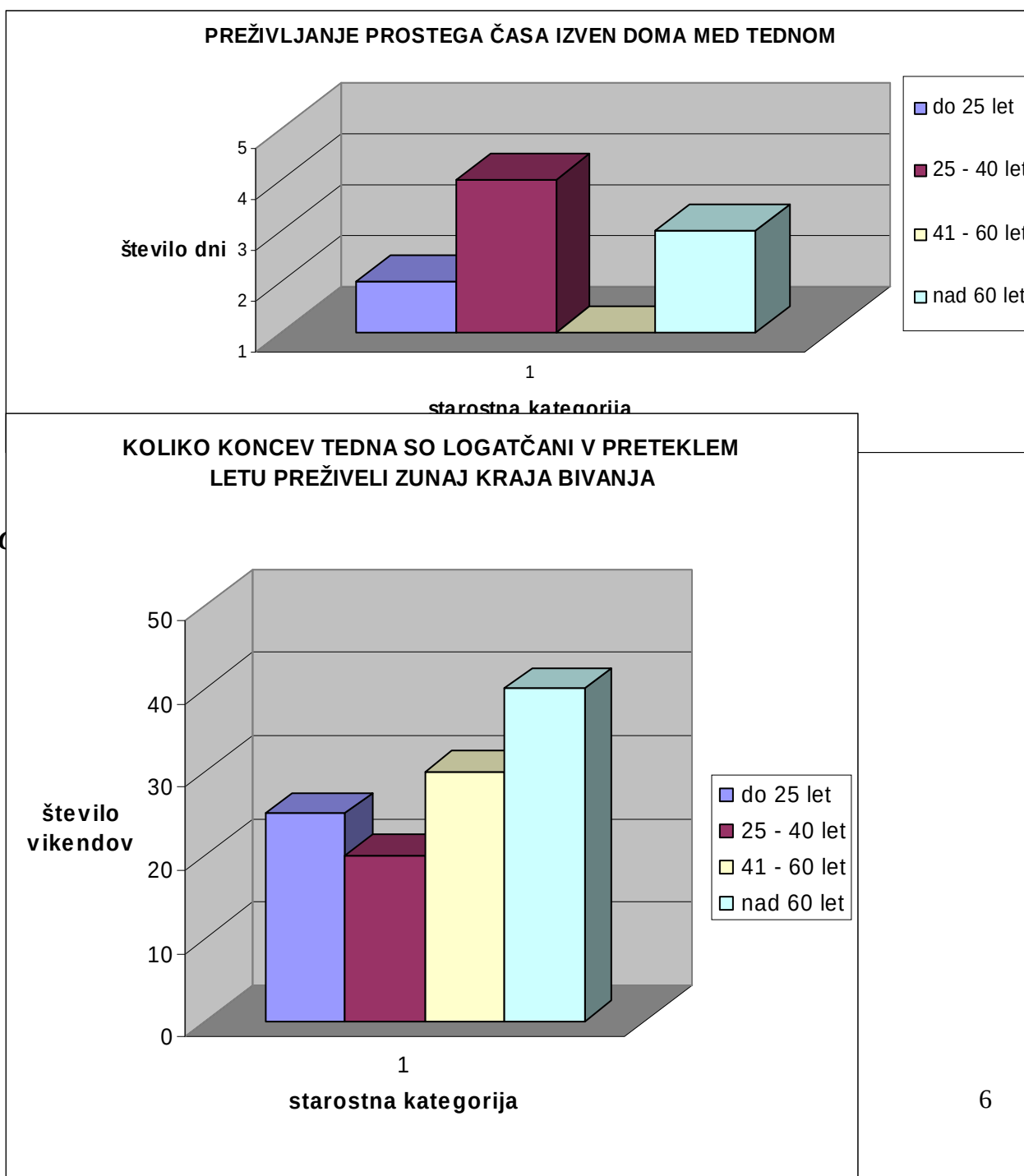
Z analizo podatkov sem ugotovila pestrost rekreacijskih navad prebivalstva. Podatki so lahko precej netočni, ker sem zajela majhen anketni vzorec. Kljub temu pa kažejo na to, da so Logatčani precej mobilni, saj svoj prosti čas preživljajo izven kraja bivanja (predvsem ob vikendih in v času dopusta) po Sloveniji in Evropi nasploh. Razlike med posamezniki so seveda velike. Nekateri večji del prostega časa preživijo doma, spet drugi pa ves čas potujejo in spoznavajo nove kraje in države.

VIRI IN LITERATURA:

- <http://lokotavci.tripod.com/logatec.htm>
- <http://www.obcina-logatec.com/>
- Milan Orožen, Drago Perko, Drago Kladnik, PRIROČNI KRAJEVNI LEKSIKON SLOVENIJE, DZS, Ljubljana 1996

PRILOGA:

Graf 1

Graf 3

